

Bir Adil Mirseyid vardı...

Yəqin ki, xatırlayırsınız. Xüsusilə dostlar, doğmalar və bir də onun ruhunu sirdaşı bilənlər. Bu Adil Mirseyid həm rəssam idi, həm şair idi, həm tərcümələr edirdi, həm publisist yazılar yazırdı və ən vacibi bu Adil Mirseyid bu dünyanın adamı deyildi. Özünəməxsusluğu, işində, həyat tərzində, yaradıcılığında qeyri-adiliyi onu həm cəmiyyətdən uzaqda tuturdu, həm də cəmiyyətin fəvqündə. Yeni, bizimlə olduğu qədər həm də bizdən uzaqda idi. Ona görə də onu hər gün görəndə elə bilirdin ki, sıradan bir adamdı. Onu birçə gün görməyəndə elə bilirdin ki, ətrafın, dünyanın boşalıb. Bax, bu formulanın içərisində yaşayırdı mənim üçün Adil Mirseyid. Varkən yoxluğunu yaşatmaq, yoxken varlığına səni inandırmaq istedadını, qabiliyyətini və bir də sirli bir özəllik bəşləmişdi Allah ona...

İndi keçən günlərə səyahət edib xatirələrə baş vuranda elə bilərəm ki, "Ədalət" qəzetində bir yerdə işləyirik. Barmağının arasında siqareti tüstülənə-tüstülənə özünəməxsus oturuşla, özünəməxsus səslə danışır mənimlə. İnan ki, səsi qulağımda o qədər diridir ki, onun yanında olduğuna bütünlüklə inanıram. Söhbətimiz, mövzumuz ədəbiyyat, rəsm, sənətdir. Və elə bu məqamın içərisində bir hadisəni də xatırlayıram. Deməli, 1992-ci il idi. Adillə kitab barəsində, kitab qrafikası haqqında danışırıdık. Necə oldusa söz sözü çəkdi və mənim "Dərdini danışan adam" kitabım barəsində soruşdu məndən. Bilirdi ki, mətbəədədi. Elə birbaşa da soruşdu:

- Kitabın üz qabığında olacaq rəsmi çəkmişəm sənin üçün. Göstərsəm baxa bilərsən?

Gözləməirdim, ona görə də bir anlıq duruxdum və çox böyük sevgi ilə:

- Əlbəttə, dedim. Bu, əsl surprizdi mənim üçün.

Masasının siyirməsindən çıxartdı həmin rəsmi və qoydu gözümün önünə. Baxdım və sonra başımı qaldırıb soruşmaq istədim...

Adil qabaqladı məni:

- Kitabın son variantını səninlə birlikdə gözədən keçirəndə müəyyən detallar tutdu

məni. Ona görə emalatxanamda olanda həmin o detalları rəsmə çevirdim. Buyur, xoşun gəlirsə, olsun kitabının üz qabağı...

Möhkəmcə sıxdım Adil Mirseyidin əlini. Başqa heç nə demədim. Çünki burada deməyə söz qalmamışdı. Bax, beləcə Adil Mirseyid mənim özümə demədən, özümdən soruşmadan kitabımın rəssamı oldu.

Bu onun içindəki qeyri-adiliyin, səmimiyyətin xırdaca bir nümunəsi və həyatımda çox görmüşəm Adil Mirseyidin belə təvazökarlığını, dostu, ruh adamlarına belə diqqətini. İndi onun vəfatından sonra işıq üzü görmüş "Son şeir, Son vəsiyyət" kitabını vərəqləyirəm. Vərəqləri çevirdikcə sanki həmsöhbət oluruq. Sanki yenə yandırdığımız siqaretlərin tüstüsü bir-birinə qarışır, fikirlərimiz bir-biri ilə gah yoldaşlıq edir, gah da dartışır, çəkişir. Bu kitabda isə bir-birindən maraqlı şeirlər məni az qala nəfəs çəkmədən onları oxumağa yönəldir. Adil Mirseyid yazır ki:

*yazdığım şeir əlinə keçsə bir gün
bilərsən ki tale mənə nə oyunlar oynayıb
qaranlığın dibindəyəm yay günü üşüyürəm
burda intihar eləmək olar
burda ağlayıb sızlamaq ayıb.*

*hələ də çəkilməyib bu bəlalı başımdan
qara sevdə sərxoşluğu
sən yoxsan artıq mənim ömrümdə
indi kim dolduracaq söylə kim dolduracaq
dünya ilə mənim aramdakı boşluğu.*

*sən iz buraxmadan getdin
mən bir boşluğa düşdüm
içimdə aya baxıb ulayan bir yalqızlıq
umudsuz bir çarəsizlik
yatağımda ölümün soyuqluğu.*

*bir zamanlar ürəyimdə durna fəryadı
sənin gözlərinlə dünyaya baxdım
qaranlığın dibindəyəm yay günü üşüyürəm
daha gözləmə məni geri dönməyəcəyəm
mən arxamca gəmiləri yandırıp yaxdım.*

Şeiri oxuduqca bir ömür yolunun kadrları, cizgiləri yavaş-yavaş heç yana tələsmədən bir video-çarx kimi gəlib keçir və bu video-

*sənin gözlərindən sürüşdü birdən
iki damla dəniz iki damla su.*

*ayrılacaq da hələ sevirəm səni
hər şeyi yenidən başlamaq olar
pəncərəni açma yanıq qoxusu
səssizcə süzülüb otağa dolar.*

*mən İzmir bağında gözlədim səni
şəhərin üstünə axşam çökürdü
ağlamağa hazır idi buludlar
palıd ağacları yarpaq tökürdü.*

*bir axşam nədənsə yad gəlir mənə
doğma və hüznü payız şəhəri
cibimdə bir qutu kent siqareti
ağzımın içində tütün zəhəri.*

Mən şeiri sizə gec təqdim etsəm də, amma bunu ona görə xüsusi vurğulayıram ki, Adil Mirseyidin o payızın şəhərində xəzan var, tökülən yarpaqlar kimi, tökülən yaxınlar, uzaqlar, sevgilər var. O da ağrıdır adamı. Axı, xəzan həm də qopub getməkdir, ayrılıqdır. Bunu da Adil Mirseyid ciyərlərinə çəkdiyi, ağzında zəhər dadan tütün acısı ilə gizləməyə, arxa plana atmağa çalışır. Amma o həm də bunu məhz elə "gizlətmək istədiyi" üsuldən yararlanıb, istifadə edib bizə göstərir.

Şeirdəki nostalji ruh, hava məhz payız şəhərini, buna da paralel olaraq şəhərin payızını kövrək bir xatirə mövzusu edir. O mövzudan da şeir doğulur.

Çünki doğmanı itirmək, sənə əziz olan yanında görməmək məhz bu sonluqla başa çatmalıdı. Necə ki, Adil Mirseyid onu başa çatdırıb.

Bəli, həqiqətən bir Adil Mirseyid vardı. Allahın verdiyi ömürdən ədəbiyyat üçün, sənət üçün bacardığı qədər iş gördü. Bu gün də bir Adil Mirseyid var. Yaşayır içimizdə, yaddaşımızda. Və bacardığı işin arenasını o qədər böyüdü ki, bunun içərisində "bacarmadığını" da bizə təqdim edir. Çünki onun bacarmadıqları bacardığının alt qatıdır. Biz onu görməyi bacarmalıyıq.

*yarpaq qoxuyurdu şəhər havası
təzə yandırılmış yarpaq qoxusu*

Əbülfət Mədətoğlu

